

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра цивільного права

# **ІТ-ПРАВО ТА КІБЕРБЕЗПЕКА В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ**

**МАТЕРІАЛИ  
Всеукраїнського круглого столу**

Одеса,  
12 квітня 2025 року

Одеса  
Фенікс  
2025

УДК 342.95 : 343.32 (477): 351.863  
I-52

**За загальною редакцією**

доктора юридичних наук, професора **Є. Харитонova**,  
кандидатки юридичних наук, доцентки **Ю. Кривенко**.

**Упорядники-укладачі:**

**Кривенко Юлія** – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», доцентка;

**Лешкова Єлизавета** – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

**ІТ-право та кібербезпека в умовах гібридної війни :**  
I-52 матеріали Всеукр. круглого столу (м. Одеса, 12 квіт. 2025 р.) / за заг. ред.: Є. О. Харитонova, Ю. Кривенко ; кафедра цив. права НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 138 с. – Режим доступу: ....

ISBN 978-617-8430-57-3

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем ІТ-права та кібербезпеки, які були оприлюднені на Всеукраїнському круглому столі «ІТ-право та кібербезпека в умовах гібридної війни» 12 квітня 2025 у Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення громадськості з дослідженнями науковців у сфері ІТ-права та кібербезпеки і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в практичній діяльності.

**УДК 342.95 : 343.32 (477): 351.863**

*Матеріали видано в авторській редакції.  
Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть  
учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти,  
які рекомендували ці матеріали до друку.*

ISBN 978-617-8430-57-3

© Колектив авторів, 2025

© НУ «Одеська юридична академія»,  
2025

МОЗ України від 17.09.2022 р. № 1695 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1155-22#Text>

4. Про затвердження документів у сфері захисту персональних даних: Наказ від 08.01.2014 р. № 1/02-14 Уповноважений Верховної ради України з прав людини. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1\\_02715-14#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1_02715-14#Text)

5. Василевська Н. С. «Основні засади захисту персональних даних в діяльності закладів охорони здоров'я» // Наукові перспективи. Серія «Право» № 2(56). 2025 р. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/20791/20767>

6. 17 цілей сталого розвитку URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/>

***Галунова Лариса Ігорівна,***

*кандидатка юридичних наук, доцентка,  
доцентка кафедри інтелектуальної власності та патентної юстиції  
Національного університету «Одеська юридична академія»*

## **КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ РЕЗУЛЬТАТІВ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, СТВОРЕНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ**

Актуальність дослідження правової охорони творчих результатів, створених за допомогою штучного інтелекту, обумовлена стрімким розвитком цифрових технологій і зростаючим впливом штучного інтелекту на різні сфери людської діяльності. Сучасні алгоритми здатні генерувати тексти, музику, живопис, архітектурні проекти та багато іншого, що ставить перед правовою наукою питання про належність прав на такі об'єкти.

Сьогодні в світі існує кілька основних підходів до правової охорони творів, створених штучним інтелектом:

*Традиційний підхід* (автор – виключно людина) – згідно з цим підходом, авторське право може належати лише фізичній особі, яка здійснила творчий внесок у створення твору. Якщо ШІ діяв автономно, такий твір не підлягає охороні авторським правом. Цей підхід закріплений у законодавстві США та багатьох інших країн [1].

*Підхід «ШІ як інструмент»* – твір, створений із використанням штучного інтелекту, охороняється так само, як і твори, створе-

ні за допомогою інших технологічних засобів. Автором визнається людина (розробник, користувач або замовник), яка контролювала творчий процес і визначила кінцевий результат. Цей підхід застосовується в Європейському Союзі [2].

*Право sui generis (спеціальний правовий режим)* – пропонується створити окрему категорію правового захисту для творів, створених ШІ, яка не є класичним авторським правом, але надає обмежені права на використання таких творів.

*Визнання ШІ автором* – радикальний підхід, за яким штучний інтелект може бути самостійним суб'єктом права та володіти авторськими правами на створені ним твори. Це дискусійний підхід, який поки що не підтриманий жодною державою, але активно обговорюється в наукових колах.

*Договірний підхід* – у разі відсутності законодавчого врегулювання сторони (розробники, користувачі) можуть укладати угоди, що визначають права на використання творів, створених штучним інтелектом. Такий підхід уже застосовується в бізнес-середовищі.

Кожен із цих підходів має свої переваги та недоліки, і їх застосування залежить від рівня розвитку правової системи конкретної країни та ступеня автономності штучного інтелекту у творчому процесі.

Законодавство України, зокрема Закон України «Про авторське право та суміжні права», визначає автора як фізичну особу, яка своєю творчою працею створила твір. Це означає, що для визнання авторських прав необхідна безпосередня участь людини у процесі створення твору. Відповідно, об'єкти, створені виключно штучним інтелектом без суттєвого втручання людини, не підпадають під традиційний режим авторського права [3]. У новій редакції Закону України «Про авторське право та суміжні права» введено поняття права особливого роду (*sui generis*) для неоригінальних об'єктів, згенерованих комп'ютерною програмою. Це стосується результатів, створених штучним інтелектом без творчого внеску людини. Суб'єктами такого права можуть бути особи, які мають майнові права щодо відповідної комп'ютерної програми, наприклад, автори

програми штучного інтелекту або її правомірні користувачі. Строк чинності права *sui generis* становить 25 років з моменту генерації об'єкта [1]. Таким чином, українське законодавство робить кроки щодо адаптації правових норм до сучасних технологічних реалій, зокрема через введення права *sui generis*. Однак, для ефективного регулювання необхідне подальше вдосконалення законодавства та міжнародна гармонізація підходів до правової охорони результатів діяльності штучного інтелекту.

Разом із законодавчими змінами постає питання про сутність творчості у контексті людської та машинної діяльності. Людська творчість традиційно асоціюється з глибинними процесами самовираження, інтуїцією, здатністю до оригінальних рішень, які часто виходять за межі логічного мислення. Це не просто генерація нових ідей, а складний процес, що включає емоції, культурні традиції, моральні та етичні складові.

На відміну від цього, машинна творчість ґрунтується на алгоритмах і базах даних, що дозволяє штучному інтелекту генерувати нові твори, але без залучення таких суб'єктивних чинників, як емоційний досвід або моральні переконання. Хоча штучний інтелект здатний створювати вражаючі результати, вони є наслідком аналізу та обробки великих масивів даних, відтворення та комбінування існуючих патернів, а не самостійного самовираження. Тому головним викликом залишається визначення меж між машинною і людською творчістю та встановлення справедливих правових механізмів регулювання цих процесів. Власники технології або користувачі системи штучного інтелекту часто стикаються з юридичними труднощами, що стосуються визнання авторських прав на твори, створені автоматизованими машинами.

З технічної точки зору, штучний інтелект здатний значно пришвидшити процеси генерації нових ідей та творів, а також здійснювати їх модифікацію або покращення. Проте це піднімає питання: чи можуть такі твори бути оригінальними, якщо вони створюються на основі алгоритмів, розроблених людиною, і в якому сенсі вони можуть бути визнані результатом творчої діяльно-

сті? Можливо, таке покоління творів здатне змінити уявлення про творчість як таку, але чи зможе воно колись зрівнятися з людською здатністю до інновацій і самовираження?

Між тим, машинна творчість відкриває нові горизонти для креативних індустрій, зокрема в музиці, дизайні та кінематографії, дозволяючи створювати нові форми мистецтва, які були б неможливими без допомоги технологій. Разом з тим, необхідно усвідомлювати, що навіть у випадку розвитку високотехнологічних алгоритмів, людська творчість, яка ґрунтується на культурному контексті, емоціях та інтуїції, залишається унікальною та неповторною. Потрібно також зазначити, що творча діяльність людини передбачає не лише створення нових ідей, але й їх емоційне сприйняття та суспільну значущість, що є важливою складовою творчості [4].

Питання авторства в контексті участі штучного інтелекту є складним і багатоаспектним, оскільки традиційні підходи до авторства, закріплені в правових системах, ґрунтуються на уявленні про фізичну особу як автора твору. Однак з розвитком штучного інтелекту виникає необхідність перегляду цих підходів, оскільки штучний інтелекту здатен створювати нові твори без безпосередньої участі людини, що ставить під сумнів традиційні принципи авторства.

Оскільки багато правових систем у світі поки що не передбачають можливості надання авторських прав створенням, здійсненим виключно ШІ, виникає необхідність у створенні нових правових норм. У деяких країнах вже розглядається питання про адаптацію законодавства до реалій цифрової епохи.

Різні країни та міжнародні організації вже працюють над адаптацією авторського права до нових умов. Європейський Союз, наприклад, обговорює можливість включення в законодавство нових категорій прав, які б регулювали авторство творів, створених за допомогою штучного інтелекту, а також питання щодо розмежування прав на такі твори.

Підходи до визначення авторства при участі штучного інтелекту постійно змінюються, адже розвиток технологій та їх вплив на творчу діяльність потребує нових правових рішень. Визначення авторства в такому контексті може включати як традиційний підхід до людини як автора, так і нові моделі, в яких обговорюється роль технології в створенні творчих результатів.

Розвиток штучного інтелекту у творчій сфері ставить під сумнів традиційні концепції авторського права, оскільки чинне законодавство більшості країн визнає авторами лише фізичних осіб, залишаючи твори, створені штучним інтелектом, без належного правового захисту. Водночас міжнародна практика демонструє тенденцію до адаптації правових норм, зокрема шляхом надання прав розробникам або користувачам штучного інтелекту [5]. Вирішення цієї проблеми може відбуватися через запровадження спеціального правового режиму для таких творів або розробку нових концепцій інтелектуальної власності. Враховуючи виклики правозастосування, необхідне міжнародне узгодження підходів, що дозволить захистити права розробників і користувачів штучного інтелекту, забезпечуючи баланс між інноваціями та охороною прав інтелектуальної власності.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Спесивцева О. Право *sui generis*: як штучний інтелект адаптує під себе авторське право? URL: <https://cedem.org.ua/analytics/shtuchnyi-intelekt-pravo/>
2. Юшина А. Штучний інтелект: кому належать авторські й майнові права. URL: <https://mind.ua/openmind/20255019-shtuchnij-intelekt-komu-nalezhat-avtorski-j-majnovi-prava>
3. Харебова Т. Авторські права на об'єкт, створений штучним інтелектом. URL: [https://jurliga.ligazakon.net/analytics/225383\\_avtorsk-prava-na-obkt-stvoreniy-shtuchnim-ntelektom](https://jurliga.ligazakon.net/analytics/225383_avtorsk-prava-na-obkt-stvoreniy-shtuchnim-ntelektom)
4. Шумилович Б. Творчість людей і творчість машин. URL: [https://zaxid.net/tvorchist\\_lyudey\\_i\\_tvorchist\\_mashin\\_n1522567](https://zaxid.net/tvorchist_lyudey_i_tvorchist_mashin_n1522567)
5. Адаптація законодавства ЄС у сфері штучного інтелекту до виборчих процесів: шлях для України. URL: <https://www.ifesukraine.org/wp-content/uploads/2025/01/ifes-ukraine-artificial-intelligence-ukr.pdf>

## *Зміст*

|                                                                                                                                                                 |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>ПЕРЕДМОВА</b> .....                                                                                                                                          | 4  |
| <b>Харитонов Євген Олегович</b><br>ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ<br>У РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ: ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ .....                          | 6  |
| <b>Булеца Сібілла Богданівна</b><br>ЦИФРОВІ АВАТАРИ: ОБ'ЄКТИ ЧИ СУБ'ЄКТИ ПРИВАТНОГО ПРАВА .....                                                                 | 10 |
| <b>Голубєва Неллі Юрійвна</b><br>РОЗВИТОК CROSS BORDER E-COMMERCE В УКРАЇНІ .....                                                                               | 16 |
| <b>Давидова Ірина Віталівна</b><br>ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ УКЛАДАННЯ<br>СМАРТ-КОНТРАКТІВ .....                                                      | 20 |
| <b>Менджул Марія Василівна</b><br>ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОСВІТУ ДІТЕЙ<br>В УМОВАХ ВІЙНИ .....                                           | 24 |
| <b>Самойленко Георгій Валерійович</b><br>ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ СТАРТАПУ .....                                                                  | 27 |
| <b>Сафончик Оксана Іванівна</b><br>ДЕЯКІ ПИТАННЯ ШЛЯБНИХ ПРАВОВІДНОСИН В ЦИФРОВУ ДОБУ<br>В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ .....                                         | 31 |
| <b>Харитонova Олена Іванівна</b><br>БАГАТОАСПЕКТНІСТЬ РОЗУМІННЯ «ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ» .....                                                                      | 35 |
| <b>Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна</b><br>ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ІТ<br>КОМПАНІЙ .....                                          | 40 |
| <b>Василевська Надія Станіславівна</b><br>ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ<br>ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я .....                                      | 43 |
| <b>Галупова Лариса Ігорівна</b><br>КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ РЕЗУЛЬТАТІВ ТВОРЧОЇ<br>ДІЯЛЬНОСТІ, СТВОРЕНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ..... | 47 |
| <b>Калітенко Оксана Михайлівна</b><br>ІНФОРМАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС У ГІБРИДНИХ<br>КОНФЛІКТАХ .....                                           | 52 |
| <b>Кривенко Юлія Василівна</b><br>ДО ПИТАННЯ СПАДКУВАННЯ ЦИФРОВОЇ РЕЧІ .....                                                                                    | 55 |
| <b>Маковій Віктор Петрович</b><br>ПРАВОВИЙ СТАТУС СТАРТАПУ ЯК СУБ'ЄКТА ІТ-ВІДНОСИН .....                                                                        | 59 |
| <b>Омельчук Олександр Сергійович</b><br>ПОТЕНЦІАЛ ТА ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ<br>НА ДЕЙТИНГ-ПЛАТФОРМАХ .....                                    | 64 |